

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ๑. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร ๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป เป็นประชากรในการศึกษา โดยเลือกประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร เป็นประชากรในการศึกษา จำนวน ๙,๓๓๒ คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยการ ใช้สูตรของทาโรยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๘๔ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (frequency), ค่าร้อยละ (percentage), ค่าเฉลี่ย (mean), และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และ ค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Different : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร” ผู้วิจัยสรุปผลได้ดังนี้

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เพศหญิงจำนวน ๒๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๙ มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปีมีจำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๒ มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา

จำนวน ๒๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๗ มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐ มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๕

๕.๑.๒ ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรัง อำเภอกำแพงเพชร

ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรัง อำเภอกำแพงเพชร โดยรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๕๒๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายได้สรุปได้ ดังนี้

๑. ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรัง อำเภอกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๔ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๔๘๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก

๒. ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบล พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรัง อำเภอกำแพงเพชร ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๐ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๕๒๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

๓. ด้านการร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรัง อำเภอกำแพงเพชร ด้านการร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๔ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๕๕๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก

๔. ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรัง อำเภอกำแพงเพชร ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๓๗ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๔๕๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรัง อำเภอกำแพงเพชร

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรัง อำเภอกำแพงเพชร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการ
 บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรังซ์ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมไม่
 แตกต่างกัน (Sig. = ๐.๒๑๕) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนที่
 มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
 ไตรตรังซ์ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการร่วมจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล
 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการ
 บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรังษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวม
 แตกต่างกัน (Sig. = ๐.๑๕๖) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนที่
 มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
 ไตรตรังษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการร่วมจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรังซ์ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมแตกต่างกัน (Sig. = ๐.๐๗๒) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรังซ์ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการร่วมจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการ
 บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมไม่
 แตกต่างกัน (Sig. = ๐.๓๒๐) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาแล้วเป็นรายชื่อ พบว่า
 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรัง อำเภ
 เมือง จังหวัดกำแพงเพชร ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรังซ์ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมไม่แตกต่าง (Sig. = ๐.๐๖๙) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรังซ์ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

๕.๑.๔ สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร” ครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีดังนี้

ปัญหาอุปสรรค

๑. ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน

๑.๑. ประชาชนยังไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างของชุมชนของตนเองให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบ

๑.๒. ประชาชนยังไม่มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาในโครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

๑.๓. ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการพิจารณาและเสนอปัญหาเกี่ยวกับเรื่องสำคัญ ไม่ว่าจะเป็น กิจกรรมวันสำคัญ

๒. ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบล

๒.๑. ประชาชนยังไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมพัฒนาร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๒. ประชาชนยังขาดการร่วมในการร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบล ในด้านปัญหาหลักแล้ว

๒.๓. ประชาชนยังไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมจัดทำแผนพัฒนาในโครงการซ่อมแซมถนนในตำบล

๓. ด้านการร่วมจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๑. ประชาชนประกอบอาชีพการเกษตรทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม

๓.๓. ไม่มีงบประมาณเพียงพอในการจัดกิจกรรม

๓.๔. การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงทำให้บางครั้งไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

๔. ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

๔.๑. ประชาชนไม่ค่อยมีเวลาเข้าไปรับรู้และทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตนเอง ทำให้ไม่เข้าใจว่าตนเองมีอำนาจในการขาดตรวจสอบอบต.หรือไม่

๔.๒. ไม่กล้าเข้าไปตรวจสอบการทำงานของคณะผู้บริหาร สมาชิก อบต.

ข้อเสนอแนะ

๑. ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน

- ๑.๑ ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆของชุมชนของตนเอง
- ๑.๒ ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาโครงการต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๑.๓ องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาและเสนอปัญหาเกี่ยวกับเรื่องที่สำคัญๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมวันสำคัญ

๒. ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบล

- ๒.๑ ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมพัฒนาร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.๒ ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนในด้านปัญหาภัยแล้งของตำบล
- ๒.๒. ประชาชนควรเข้าไปในการมีส่วนร่วมในการประชุมจัดทำแผนพัฒนา ในการซ่อมแซมถนน

๓. ด้านการร่วมจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล

- ๓.๑. ควรให้ผู้นำชี้แจงเหตุผลให้เข้าใจในการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
- ๓.๒. อยากให้มีงบประมาณในการจัดกิจกรรมมากกว่านี้
- ๓.๓. ควรให้มีการรณรงค์ให้ประชาชนได้เข้าร่วมมากกว่านี้

๔. ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

- ๔.๑. จัดอบรมให้กับประชาชนในการรับรู้บทบาทของประชาชนต่อองค์กรของรัฐ
- ๔.๒. อยากให้ประชาชนมีอำนาจในการตรวจสอบในแผนงานพัฒนาตำบลมากกว่านี้

๕.๑.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

๑. ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน พบว่า ประชาชนต่อการมีส่วนร่วมด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรังบริหารงานโดยยึดวสัยทัศน์ คือ สุขภาพสมบูรณ์เพิ่มพูนการศึกษาพัฒนาคุณภาพชีวิตเน้นเศรษฐกิจพอเพียงบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลสืบสานแหล่งท่องเที่ยว โดยประชาชนเป็นศูนย์กลางในการเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนการ

ระดมสมองความคิดหรือจากประสบการณ์ด้วยการประชุมและให้ชุมชนจัดลำดับถึงปัญหาของหมู่บ้าน และยังมีปัญหาทางด้านขาดแคลนแหล่งน้ำทางการเกษตรของตำบล

๒. ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบล พบว่า ประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรังษ์ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบลไม่มากนัก อันเนื่องมาจากสาเหตุของการที่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลมีอาชีพทำเกษตร ต้องทำมาหากิน ประชาชนจะมาประชุมโดยพร้อมเพรียงกันเพื่อเสนอปัญหาปัญหาที่ตนเองต้องการอย่างเช่น เสนอปัญหาถนนชำรุดเสนอให้ก่อสร้างทำถนนคอนกรีตรอบหมู่บ้านทำฝายเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตร จัดซื้อเครื่องออกกำลังกายเพื่อสุขภาพคนในชุมชน และจะใช้วิธีจัดลำดับความจำเป็นมากน้อยของแต่ละปัญหาว่าปัญหาสิ่งไหนที่มีความจำเป็นจะต้องดำเนินการก่อนและในการจัดประชาคมหมู่บ้าน

๓. ด้านการร่วมจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมสูงสุด คือ ประชาชนมีส่วนร่วมสูงสุด คือ มีความรู้เรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น งานอาบน้ำคนแก่ สาเหตุมาจากประเพณีอาบน้ำคนแก่เป็นการอนุรักษ์ประเพณีดั้งเดิม ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมมากขึ้น และประชาชนเข้ามาส่วนร่วมต่ำสุด คือ การเสนอตนเองเพื่อเป็นคณะกรรมการจัดการงานแข่งขันกีฬา งานวันสำคัญต่างๆ สาเหตุน่าจะมาจากประชาชนไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมเป็นกรรมการ แต่จะเข้าร่วมในฐานะผู้ชมมากกว่า แต่พบก็ยังมีผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและทำการเกษตร ทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมไม่ค่อยพร้อมเพรียงกันมากนัก ส่วนการมีส่วนร่วมนั้นทางองค์การบริหารงานส่วนตำบล ทำแดงได้กำหนดให้มีการประชุมผู้นำหมู่บ้านเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การนำเสนอเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ

๔. ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไทรตรังษ์ได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิก อบต. แต่ประชาชนไม่ค่อยมีเวลาเข้าร่วมจึงทำให้ไม่รับทราบและหน้าที่ของตนเอง และมีการให้ประชาชนนำเสนอปัญหา ความต้องการของตนในแต่ละหมู่บ้าน ตามต้องการของคนในพื้นที่และความสำคัญของปัญหา พร้อมกันนี้ก็ส่งเสริมให้ประชาชนได้ให้มีการตรวจสอบการใช้งบประมาณในแต่ละโครงการมากยิ่งขึ้น

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร” มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ จากผลการวิจัยโดยภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน

ผลการวิจัยโดยภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๔๔$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบล ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนด้านที่เหลือ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **บุญเลิศ ไชยสวัสดิ์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อม อำเภอมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อม จำแนกตามตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน (หมู่บ้าน) ตำแหน่งทางราชการ/สังคม แหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อม ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ของครอบครัวต่อเดือน จำนวนผู้มีรายได้ ครอบครัว รายจ่ายของครอบครัวต่อเดือน ช่วงเวลาว่างในแต่ละวัน และความรู้ความเข้าใจการจัดทำแผนพัฒนาสามปี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อม อำเภอมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง จำนวน ๙๗ คน โดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาโดยพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านการเสนอปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน/ตำบล และด้านการคัดเลือกแนวทางพัฒนาและจัดลำดับความสำคัญโครงการกิจกรรมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีอยู่ใน ระดับมาก สำหรับด้านการคัดเลือกตัวแทนเป็นกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ด้านการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาสามปี และด้านการติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีเพศ ตำแหน่งทางราชการ/สังคม การติดต่อสื่อสารมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีต่างมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อม ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕ ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน แหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสาร อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ผู้มีรายได้

ครอบครัว รายจ่ายของครอบครัวช่วงเวลาวางในแต่ละวัน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อม ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน^๑

๕.๒.๒ จากผลการวิจัยด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน

ผลการวิจัยด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชนประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๔๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการประชุมประจำเดือนของชุมชนร่วมกับทาง อบต. หรือผู้แทน การมีส่วนร่วมในการได้เสนอปัญหาในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนหนทาง ประปา ไฟฟ้า การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาการกู้ยืมเงิน ธกส.ที่เกิดขึ้นในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย พาณิ เรียงทอง และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ พัฒนาการองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม” พบว่า ในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตยอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนา ด้านการเสนอปัญหา และร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนา ด้านของการควบคุมติดตามและ ประเมินผล ผลทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพรายได้และระยะเวลาในการอยู่อาศัย และความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . ๐๕ ส่วนระยะเวลาในการอยู่อาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย ทั้งนี้จำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆ ขั้นตอนของการพัฒนาให้มากขึ้น ตั้งแต่ขั้นตอนการเสนอปัญหา และการร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนา ขั้นตอนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาและขั้นตอนควบคุมติดตามและประเมินผล เพื่อให้ตำบลบางเตย มีการพัฒนาที่ดีขึ้นและเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองตามความต้องการของประชาชนในทุกภาคส่วน^๒

^๑บุญเลิศ ไชยสวัสดิ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อม อำเภอมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง”, รายงานการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐).

^๒พาณิ เรียงทอง และคณะ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต , (สาขาวิชานโยบายสาธารณะ : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๒).

๕.๒.๓ จากผลการวิจัยด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบล

ผลการวิจัยด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบล พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรังซ์ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรังซ์ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการคิดพัฒนาหรือคิดแก้ปัญหา ร่วมกับ อบต. การมีส่วนร่วมกับ อบต. พิจารณาคัดเลือกและกำหนดแผนงาน การมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อเตรียมแผนรองรับกับปัญหาภัยแล้งในพื้นที่ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การส่งเสริมอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย ศรีดารา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวม และรายด้าน จำนวน ๔ ด้าน ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมในการคิด ด้านจัดทำแผนพัฒนาตำบล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ และด้านการตรวจสอบและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง และประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่างกัน เห็นว่าได้มีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยที่สถิติระดับ .๐๕ ซึ่งข้อสนเทศนี้สามารถใช้เป็นประโยชน์ในการหาแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้นต่อไป^๓

๕.๒.๔ จากผลการวิจัยด้านการร่วมจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการวิจัยด้านการร่วมจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรังซ์ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรังซ์ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เครือวัลย์ สืบอ้าย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝก อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่” ผลทางการ ศึกษา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านกำหนด

^๓ ธวัชชัย ศรีดารา, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓).

วิสัยทัศน์ และด้านตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง โดยประชาชนมีความสนใจที่จะไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งของผู้นำองค์กรบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดกลุ่มปัญหาหมู่บ้าน สนใจตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบเข้าร่วมการประชุมสภาท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนาสำหรับด้านแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในเกณฑ์ระดับมากโดยมีประชาชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นผู้ได้รับประโยชน์ สนับสนุน ร่วมสมมติติดตามประเมินผลในกิจกรรม ในเรื่องต่างๆ เช่น การกำจัดขยะโดยร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมประชุมกับชุมชนองค์กรและหน่วยงานต่างๆ นอกจากนี้ประชาชนยังมีข้อเสนอแนะว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลหนองแฝก ต้องดำเนินการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนโดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล และควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานมากขึ้นกว่าเดิมเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

๕.๒.๕ จากผลการวิจัยด้านการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน

ตำบล

ผลการวิจัยด้านการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรังซ์ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรังซ์ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของ อบต. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของอบต.ว่าดำเนินงานด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม ตรงตามความต้องการของประชาชน การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการติดตามประเมินผลแผนพัฒนา อบต. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและศาสนา การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของอบต.ว่าตรงกับปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหมาย หนูศรีแก้ว ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี” พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของ อบต. อยู่ในระดับมาก จึงมีผลให้การบริหารงานของ อบต. ช่วยพัฒนาตำบลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเมื่อมีงบประมาณในการพัฒนาตำบลมากขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่กังวลเรื่องความโปร่งใส และยุติธรรมในการบริหารของ อบต. ในขณะที่ประชาชนมีความคิดเห็นในด้านการติดตามประเมินผลการดำเนินงานยังเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพหลัก รายได้ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน และการเป็นสมาชิก

ทางสังคม พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล^๔

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะนโยบาย

๑. ด้านการเสนอปัญหาในชุมชน หน่วยงานภาครัฐและประชาชน ควรกำหนดแผนการพัฒนาในด้านต่างๆ ร่วมกัน โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก จนทำให้เกิดความแตกแยกการทำประชาคมควรจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีเจ้าหน้าที่รัฐคอยให้คำแนะนำว่าทุกคนควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างไรเพื่อการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และประชาชนเองควรมีเวลาเข้าร่วมในการเสนอปัญหาที่จะทำให้ทางภาครัฐได้รับรู้ปัญหาที่แท้จริง

๒. ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบล หน่วยงานภาครัฐและประชาชนภาครัฐควรนำแผนงานที่ผ่านการรับฟังของประชาชนแล้วนำมาวางแผนการพัฒนาตามแผนงานยุทธศาสตร์ที่ร่วมกันกับประชาชน โดยนำความสำคัญของปัญหาแล้วแจ้งให้ประชาชนรับทราบว่าได้ตัดสินใจทำโครงการตามที่ประชาชนในพื้นที่เสนอมาและอยู่ในขั้นตอนอย่างไร จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกพอใจที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานโครงการกิจกรรมต่างๆ

๓. ด้านด้านการร่วมกิจกรรม หน่วยงานภาครัฐและประชาชนควรมีแผนงานการจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ถึงการจัดทำกิจกรรมจำเป็นที่จะต้องมีงบประมาณในการดำเนินการ แต่ถ้าภาครัฐ และประชาชนร่วมแรงร่วมใจการจัดกิจกรรมบางอย่างที่ไม่ต้องอาศัยงบประมาณก็ได้ไม่จำเป็นต้องมีงบประมาณเสมอไป

๔. ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานภาครัฐและประชาชน ควรมีแผนการทำงานตรวจสอบแผนงานโครงการ และกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ถึงแม้ตามสภาพความเป็นจริงสังคมไทยเป็นสังคมที่เอื้ออาทรต่อกันมีระบบอุปถัมภ์ในการทำงาน แต่การสนับสนุนอำนาจให้ประชาชนตรวจสอบจะทำให้การทำงานได้รับความร่วมมือในด้านต่างๆ มากยิ่งขึ้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างจิตสำนึกให้ภาคประชาชน และภาครัฐฝึกให้มีคุณธรรมในการทำงานจะทำให้เกิดความเข้าใจ และเห็นอกเห็นใจซึ่งกัน และกันทำให้ระบบการตรวจสอบการใช้ อำนาจมีความโปร่งใส

^๔ สมหมาย หนูศรีแก้ว, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลคลองปราบ อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี”, การศึกษาอิสระปริญญา มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐).

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. ควรนำแผนงานยุทธศาสตร์ที่ร่วมกันทำนำไปสู่การปฏิบัติ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เพราะจากการวิจัยพบว่าประชาชนยังไม่ค่อยให้ความร่วมมือมากนักส่วนหนึ่งน่าจะมาจากสาเหตุขาดการประสานงาน และประชาสัมพันธ์ที่ไม่ต่อเนื่องและประชาชนไม่ค่อยมีเวลาเข้าร่วมเพราะส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างและการเกษตร

๒. ควรนำปัญหาและอุปสรรคที่ได้จากการศึกษานี้มาประชุมเพื่อปรึกษาหารือเพื่อปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่ โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ร่วมกัน มีการอบรมเจ้าหน้าที่ภาครัฐก่อนที่จะให้เข้าไปสร้างความเข้าใจระหว่างหน่วยงานรัฐและประชาชนควรทำงานร่วมกันอย่างไรที่จะไปสู่เป้าหมายร่วมกัน

๓. ควรมีการปรับปรุงกลยุทธ์และบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ โดยควรนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามามีเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

๔. อบต.ควรมีการประสานงานสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน โดยเฉพาะจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วม โดยเน้นไปเรื่องการประชาสัมพันธ์ที่ควรต้องอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการประกาศเสียงตามสาย หรือตามบอร์ดประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบข่าวสารอย่างทั่วถึง ถึงแม้ประชาชนไม่ค่อยมีเวลาว่างเข้าร่วมการเสนอปัญหาหรือร่วมกิจกรรมแต่ก็อาจได้อินข่าวสารบ่อยๆ จนต้องอยากเข้าไปร่วมไปสัมผัสได้เช่นกัน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะให้พระสงฆ์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นร่วมด้วย เพราะวัดเป็นศูนย์การในการพัฒนาด้านจิตใจ การนำวัดเข้ามามีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงความคิดเห็นก็จะทำให้มองเห็นภาพการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐมีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น เพราะได้นำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการบูรณาการบริหารงาน จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมจากหลายส่วนและประชาชนเองก็จะเกิดความเชื่อมั่นมากขึ้น

๒. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมแบบให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งก่อนจะดำเนินการวิจัย เพื่อจะได้รับรู้ข้อมูลในเชิงลึกและหลายหลายมากยิ่งขึ้นจะได้นำมาเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์ออกแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ผู้วิจัย

๓. ในการวิจัยครั้งต่อไป ในกรณีการศึกษาเปรียบเทียบในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการเปรียบเทียบกับพื้นที่ใกล้เคียงกันที่มีความแตกต่าง เพื่อจะได้นำผลที่ได้มาเป็นข้อปรับปรุงการทำงาน

๔. ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้ที่ทำการวิจัยควรจะไปสัมผัสกับประชาชนในและรับรู้บริบทในพื้นที่ สภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ก่อนที่จะทำการวิจัย จะให้ประชาชนมีความเป็นกันเอง

และเกิดความเชื่อมั่นในตัวผู้วิจัยที่จะเข้าไปรับข้อมูลข้อเท็จจริง เพราะบางครั้งการเข้าไปวิจัยโดยไม่รู้บริบทของสภาพพื้นที่จะทำให้เกิดความยากลำบากในการเก็บข้อมูลข้อเท็จจริง เพราะประชาชนบางส่วนถ้าไม่มีความใกล้ชิดกันและเชื่อใจกันเขาก็จะไม่ค่อยเปิดเผยข้อมูลข้อเท็จจริงทั้งหมด และเป็น การยากที่จะได้รับความร่วมมือที่แท้จริง